

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник тез доповідей
XII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(12-13 листопада 2009 р.)

У 2 томах

Том 1

Суми
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2009

коректний розрахунок визначається точністю резервування, а можливі відхилення фактичної величини збитку від планових значень або значень, закладених при формуванні тарифу, можуть визначатися не тільки проблемами з ціноутворенням, але й незбалансованістю страхового портфеля або зміною його структури порівняно з плановою. Отже, показники збитків, що відбулися, відіграють головну роль у взаємній ув'язці специфічних факторів фінансової стійкості страховика: цінової політики, збалансованості портфеля, перестрахування, точної оцінки резервів та пов'язаних з ними показників.

Управління ліквідністю, а також перестрахування значною мірою визначають структуру активів страховика і, відповідно, його інвестиційну політику. На особливу увагу заслуговує фактор достатності власного капіталу, що визначається його унікальним положенням. У рамках концепції ризикового капіталу він розглядається як буфер, покликаний абсорбувати втрати від проявів бізнес-ризиків. Через те достатність власного капіталу відповідає за управління всіма бізнес-ризиками та головує над іншими факторами та показниками.

Отже, короткий аналіз показників, факторів та їх взаємозв'язку виявив можливість поглиблення і конкретизації науково-обґрунтованого підходу до управління фінансовою стійкістю страховика. При цьому показники та фактори є фінансовими інструментами, відповідно, контролю та управління фінансовою стійкістю страхової компанії у бізнес-середовищі, за умови, що контроль є частиною управління, а в єдності вони формують систему бізнес-управління фінансовою стійкістю страховика.

*Н.М. Ткачук, канд. екон. наук, доц.,
Тернопільський національний економічний університет*

КАПІТАЛІЗАЦІЯ БАНКУ: ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ І ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ

Найголовнішою ознакою банківського капіталу є його здатність приносити додаткову вартість, тому й сутність капіталізації банку будуть формувати економічні та юридичні відносини власності щодо перетворення різних матеріальних, нематеріальних ресурсів у вартість, здатну в процесі самозростання приносити додаткову вартість. Отже, капіталізацію економічних відносин ми розглядаємо як одну з функцій капіталу, яка забезпечує трансформацію і перетворення банками вільних грошових коштів на позичковий капітал із подальшим його спрямуванням у виробничу та підприємницьку діяльність, забезпечуючи реалізацію принципу їхнього самозростання. Лише у процесі

функціонального споживання суб'єктами ринку гроші збільшують свою вартість і реалізують себе як капітал. Отже, самозростання грошей як капіталу зумовлює реальний розвиток капіталізації економічних відносин між суб'єктами господарювання в ринковому середовищі та трансформацію банківського капіталу в капітал реального сектора економіки зі зворотним процесом. На нашу думку, сутність капіталізації формують економічні відносини між різними суб'єктами ринкового середовища щодо створення, оцінювання й використання їхніх ресурсів та капіталу в процесі формування додаткової вартості. Тому капіталізацію доцільно досліджувати і як процес використання доданої вартості для нарощення капітальних потужностей суб'єктів ринку, і як критерій визначення ринкової вартості їхніх акцій чи власного капіталу.

Капіталізація є багатофункціональним показником, який може використовуватися в системі управління для розв'язання різних завдань та відповідно впливати на їх розвиток. Капіталізація банківської системи є капіталізацією окремої фінансової сфери, що пов'язана з необхідністю нарощення власного капіталу банками для забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та конкурентоспроможності на ринку. На наш погляд, необхідно чітко розмежувати реальну, фінансову, пряму, зворотну і фіктивну капіталізацію.

Реальною капіталізацією слід вважати перетворення матеріальних та інших ресурсів на джерело зростання вартості. Для здійснення цього необхідною умовою є поєднання робочої сили із засобами виробництва за умов ринкових відносин. Фінансова капіталізація пов'язана з представленням грошового капіталу в цінних паперах та фінансовій оцінці їхньої вартості. Варто зауважити, що досить часто в економічній літературі фінансову капіталізацію ототожнюють з ринковою капіталізацією, під якою слід мати на увазі ринкову вартість акціонерного товариства, яка визначається на основі здійсненої ринкової оцінки як добуток ринкової вартості акцій та їх загальної кількості, що в результаті і формує його акціонерний капітал. Отже, ринкову капіталізацію можна вважати точним вираженням ринкової оцінки власного капіталу.

Для отримання адекватної оцінки економічних процесів, що відбуваються у банківській діяльності, необхідно виділити такі різновиди фінансової капіталізації, як пряма і зворотна капіталізація банку. Пряма капіталізація банку – це трансформація, перетворення вартості, яка може бути представлена реальними матеріальними активами і грошовими коштами у капітал банку, тобто це є безпосереднє поповнення

власного капіталу банку за рахунок реінвестування певної частини його чистого прибутку. Зворотна капіталізація – це процес оцінювання, визначення вартості банківської установи на основі реального доходу, прибутку, який вона генерує, здійснюючи активні операції та займаючи певну позицію на ринку фінансових послуг. Також капіталізація за певних обставин може бути перетворена банком з різних міркувань на фіктивну капіталізацію, сутність якої виявляється в низькій якості елементів власного капіталу, що може привести до завищення його розміру.

*М.І. Хмелярчук, канд. екон. наук, доц., Львівський інститут
банківської справи Університету банківської справи НБУ*

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Здобуття незалежності України та перехід на ринкові методи господарювання об'єктивно зумовили інституційні зміни в усіх секторах національної економіки, зокрема і в монетарній сфері. Адже монетарна політика є частиною економічної політики держави, точніше “діяльністю органів державної монетарної влади щодо управління пропозицією грошей у національній економіці для досягнення заздалегідь визначених макроекономічних цілей”. Очевидно, що досягнення поставлених цілей вимагає узгодження та координації всіх інституційних ланок національної економіки, зокрема органів законодавчої та виконавчої влади, монетарної і немонетарної влади тощо. Відповідно, формування інституціонального середовища реалізації монетарної політики є актуальною проблемою науки і практики.

Вихідним пунктом аналізу інституціонального середовища формування монетарної політики в Україні є визначення її структурних ланок, що безпосередньо пов'язані з реалізацією монетарної політики на практиці. У зв'язку з цим слід відзначити, що у науковій літературі термін “інституція” розглядають як правила гри в суспільстві, придумані людьми обмеження, що спрямовують людську взаємодію у певне русло, а отже, стимулюють соціально-економічний розвиток. При чому інституції в економічній сфері класифікують на “три групи: офіційні та неофіційні правила поведінки економічних суб'єктів, зокрема правові акти; організаційні структури і форми; інституціональні конфігурації, що включають як офіційні та неофіційні правила, так і групи організацій, що забезпечують їх реалізацію. Розглядаючи у такому ракурсі інституціональне середовище монетарної політики в Україні,